A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2016. június 2.*

„Tagállami kötelezettségszegés — EUMSZ 18. cikk, EUMSZ 20. cikk és EUMSZ 21. cikk — Uniós polgárság — A szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jog — Állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés — A belföldi diákoknak biztosított utazási kedvezmény — 2004/38/EK irányelv — A 24. cikk (2) bekezdése — Az egyenlő bánásmód elvétől való eltérés — Tanulmányi ösztöndíj vagy diákhitel formájában nyújtott megélhetési támogatás — Terjedelem — A keresetlevél alaki követelményei — A kifogások összefüggő ismertetése”

A C-233/14. sz. ügyben,

az EUMSZ 258. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt a Bírósághoz 2014. május 12-én

az **Európai Bizottság** (képviselik: C. Gheorghiu és M. van Beek, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek

a **Holland Királyság** (képviselik: M. Bulterman és C. Schillemans, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

benyújtott keresete tárgyában,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: R. Silva de Lapuerta tanácselnök, A. Arabadjiev, J.-C. Bonichot, C. G. Fernlund és E. Regan (előadó) bírák,

főtanácsnok: E. Sharpston,

hivatalvezető: L. Carrasco Marco tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2015. november 25-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2016. január 26-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: holland.

Ítéletet

1 A Bizottság keresetlevelében azt kéri, hogy a Bíróság:

– állapítsa meg, hogy a Holland Királyság – mivel a Hollandiában tanulmányokat folytató hallgatók részére a tömegközlekedési eszközök használatakor járó menetdíjkedvezmény igénybevételének a lehetőségét azokra a holland hallgatókra korlátozta, akik Hollandiában beiratkoztak valamely magán- vagy közoktatási intézménybe, valamint azokra a más tagállambeli hallgatókra, akik Hollandiában kereső tevékenységet folytatnak, vagy ott huzamos tartózkodáshoz való jogot szereztek – nem teljesítette az EUMSZ 20. cikkel és az EUMSZ 21. cikkel összefüggésben értelmezett EUMSZ 18. cikkből, valamint az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvből (HL 2004. L 158., 77. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o.; helyesbítés: HL L 274., 2009. október 20., 47. o.) eredő kötelezettségeit, és

– a Holland Királyságot kötelezze a költségek viselésére.

Jogi háttér

Az uniós jog

2 A 2004/38 irányelv (20) és (21) preambulumbekezdése értelmében:

„(20) Az állampolgárság alapján való megkülönböztetés [helyesen: hátrányos megkülönböztetés] tilalmával összhangban valamennyi uniós polgár és családtagjaik, akik ezen irányelv alapján egy tagállamban tartózkodnak, a tagállami állampolgárokkal egyenlő bánásmódot élveznek ebben a tagállamban a Szerződés alkalmazási körébe tartozó területeken, a Szerződésben és a másodlagos jogban kifejezetten előírt különleges rendelkezésekre is figyelemmel.

(21) Annak eldöntését azonban a fogadó tagállamra kell bízni, hogy a tartózkodás első három hónapjában, vagy álláskeresők esetén hosszabb időszakban nyújt-e szociális segítséget [helyesen: biztosít-e szociális segítségnyújtási ellátásokat] azoknak az uniós polgároknak, akik nem munkavállalók vagy önálló vállalkozók, vagy ilyen jogállást [helyesen: vagy nem ilyen jogállást] tartanak fenn, vagy ezek családtagjai, vagy nyújt-e szociális ösztöndíjat tanulmányok folytatásához, beleértve a szakképzést, a huzamos tartózkodási jog [helyesen: huzamos tartózkodáshoz való jog] elnyerése előtt ugyanezen személyeknek.”

3 A 3. cikkének (1) bekezdése értelmében ezen irányelvet kell alkalmazni mindazokra az uniós polgárokra, akik olyan tagállamba utaznak, vagy olyan tagállamban tartózkodnak, amelynek nem állampolgárai.

4 Az említett irányelvnek a „Tartózkodás joga három hónapot meghaladóan” címet viselő 7. cikkének (1) bekezdése a következőt mondja ki:

„Valamennyi uniós polgárt megilleti a tartózkodás joga egy másik tagállam területén három hónapot meghaladó időtartamra, ha:

[…]

c)

– tanulmányok folytatásának fő céljából, ideértve a szakképzést is, beiratkoztak egy magán- vagy közoktatási intézménybe, amelyet a fogadó tagállam akkreditált vagy tart fenn jogszabályai vagy közigazgatási gyakorlata alapján, és

– teljes körű egészségbiztosítással rendelkeznek a fogadó tagállamban, és nyilatkozattal vagy választásuk szerint más azzal egyenértékű eszközzel bizonyítják a megfelelő nemzeti hatóságnál, hogy elegendő forrással rendelkeznek önmaguk és családtagjaik számára, ahhoz, hogy a tartózkodásuk időtartama alatt ne jelentsenek terhet a fogadó tagállam szociális segítségnyújtási rendszerére; […]”

5 A 2004/38 irányelv „Egyenlő bánásmód” című 24. cikke a következőképpen fogalmaz:

„(1) A Szerződésben és a másodlagos jogban kifejezetten előírt különleges rendelkezésekre is figyelemmel, az ezen irányelv alapján a fogadó tagállam területén tartózkodó valamennyi uniós polgárt a Szerződés alkalmazási körébe tartozó területeken egyenlő bánásmód illet meg a fogadó tagállam állampolgáraival. E jog kedvezménye kiterjed azokra a családtagokra is, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, és tartózkodási joggal vagy huzamos tartózkodási joggal [helyesen: huzamos tartózkodáshoz való joggal] rendelkeznek.

(2) Az első bekezdéstől eltérve, a fogadó tagállam nem köteles szociális segítségnyújtásra való [helyesen: segítségnyújtási ellátásra való] jogosultságot biztosítani a tartózkodás első három hónapjában, vagy adott esetben a 14. cikk (4) bekezdésének b) pontjában előírt hosszabb időszakban, továbbá nem köteles a huzamos tartózkodási jog [helyesen: huzamos tartózkodáshoz való jog] megszerzését megelőzően szociális segítséget nyújtani tanulmányok folytatásához, beleértve a szakképzést, amely segítség tanulmányi ösztöndíjat vagy diákhitelt biztosít a munkavállalókon, önálló vállalkozókon, e jogállásukat megtartó személyeken és családtagjaikon kívüli személyeknek.”

A holland jog

A Wet studiefinanciering 2000

6 A 2000. évi Wet studiefinanciering (a tanulmányok finanszírozásáról szóló 2000. évi törvény, a továbbiakban: WSF 2000) 2.1. cikke, amely meghatározza a tanulmányok támogatásának feltételeit, ideértve az alapösztöndíjét és az utazási kedvezményét (a továbbiakban: utazási kedvezmény), a következőképpen fogalmaz:

„A jelen törvény a tanulmányok finanszírozását szabályozza, és azon hallgatókra alkalmazandó, akik megfelelnek az alábbiakkal kapcsolatos feltételeknek:

a) az állampolgárság, a 2.2. cikkben szereplő módon;

b) az életkor, a 2.3. cikkben szereplő módon és

c) az oktatási forma, a 2.2–2.4. cikkben szereplő módon.”

7 A WSF 2000 2.2. cikke előírja:

„(1) Tanulmányai támogatására az a hallgató jogosult, aki:

a) holland állampolgár,

b) olyan nem holland állampolgár, aki a tanulmányi támogatás terén nemzetközi egyezmény vagy nemzetközi szervezet határozata alapján a holland állampolgárokkal azonos megítélés alá esik, vagy

c) olyan nem holland állampolgár, aki Hollandiában rendelkezik lakóhellyel, és személyeknek a finanszírozás terén a holland állampolgárokkal azonos megítélés alá tartozó csoportjához tartozik, amelyet rendeletben kell meghatározni.

(2) Az (1) bekezdés b) pontjának sérelme nélkül rendeletben meg lehet határozni személyek olyan csoportjait, amelyek esetében az (1) bekezdés b) pontjában említett minősítés kizárólag az oktatáshoz való hozzáférés költségeinek viselésére vonatkozik. A rendeletben meg lehet határozni az e költségviselés összegére és módjára vonatkozó szabályokat.”

8 A WSF 2000 3.1. cikke kimondja:

„(1) A tanulmányi támogatás alapösztöndíjból, alaphitelből és kiegészítő ösztöndíjból vagy hitelből, valamint egyetemi tandíjhitelből áll.

(2) A tanulmányi támogatás teljes egészében vagy részben az alábbi formában nyújtható:

a) adomány,

b) ösztöndíj vagy

c) hitel.”

9 A WSF 2000 3.2. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy az ösztöndíj a megélhetési költségeket fedező havi átalányösszegből, a tandíjhoz való hozzájárulásból és az utazási kedvezményből áll.

10 A WSF 2000 3.29. cikke pontosítja azon feltételeket, amelyek mellett a kedvezményezett ellátásban részesülhet, ha nem használta fel teljes mértékben az utazási kedvezményt.

11 A WSF 2000 3.6. cikkének (2) bekezdése értelmében:

„Eltérő rendelkezés hiányában az alapösztöndíj utazási kedvezményt foglal magában.”

12 A WSF 2000 3.7. cikke, amely előírja, hogy milyen formában biztosítják az utazási kedvezményt, a következőképpen fogalmaz:

„(1) A Hollandiában tanulmányokat folytató diákok számára az utazási kedvezményt a hét meghatározott időtartamára szóló menetjegy formájában biztosítják, amelyet a közlekedési társaságok ingyenesen vagy kedvezményes áron bocsátanak a diák rendelkezésére.

(2) Azon hallgatók esetén, akik tanulmányok Hollandián kívüli folytatása céljából a tanulmányok finanszírozására jogosultak, az utazási kedvezmény a 4.8. cikk (2) bekezdésében, illetve az 5.3. cikk (2) bekezdésében szereplő összegnek felel meg. Az első mondattól eltérve az abban említett hallgatónak kérelemre utazási kedvezmény címén menetjegy is biztosítható.”

A Besluit studiefinanciering 2000

13 A Besluit studiefinanciering 2000 (a tanulmányok finanszírozásáról szóló határozat) a 3. cikkének (1) és (2) bekezdésében kimondja:

„(1) Azon személyek esetében, akik akár az Európai Gazdasági Térségről szóló [1992. május 2-i] megállapodásban (HL 1994. L 1., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 52. kötet, 3. o.) részes állam állampolgárságával, akár svájci állampolgársággal rendelkeznek, valamint azon családtagjaik esetében, akik nem

a) munkavállalók,

b) önálló vállalkozók, vagy

c) önálló vállalkozói jogállásukat fenntartó személyek, és

d) az a)–c) pontban említett személyek családtagjai,

valamint nem rendelkeznek a [2004/38 irányelv] 16. cikke értelmében vett huzamos tartózkodási joggal, a [WSF 2000] 2.2. cikkének (2) bekezdésén alapuló azonos bánásmód az oktatáshoz való hozzáférés költségeinek viselésére korlátozódik.

(2) Az (1) bekezdésen alapuló költségviselést adomány formájában nyújtják és összege a családi otthonban lakó hallgató esetében megegyezik a [WSF 2000] 3.6. cikkének (1) bekezdésében szereplő alapösztöndíjával. Az utazási kedvezmény és a [WSF 2000] 3.6. cikkének (2) és (3) bekezdésében szereplő kiegészítés nem része e költségviselésnek.”

A Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

14 A Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (a felsőoktatásról és tudományos kutatásról szóló törvény) 7.37. cikke végrehajtja a WSF 2000 2.1. cikkének c) pontját, amely előírja, hogy a hallgatónak akkreditált oktatási intézménybe kell beiratkoznia. A felsőoktatásról és tudományos kutatásról szóló törvény 7.37. cikkének (2) bekezdése értelmében:

„A beiratkozásra csak akkor kerül sor, amikor bizonyítást nyer a beiratkozási díj és a vizsgadíjak befizetése vagy az esti egyetemre való beiratkozás esetén az ezen egyetemre való beiratkozási díj befizetése.”

A pert megelőző eljárás

15 2008 novemberében panasz érkezett a Bizottsághoz a holland hallgatók és az Európai Unió más tagállamából származó hallgatók közötti hátrányos megkülönböztetésre vonatkozóan, a Hollandiában támogatott tömegközlekedéshez való hozzáférést illetően. E panasz szerint a holland hallgatók igényt tarthatnak utazási kedvezményre, amely lehetővé teszi számukra, hogy ingyenesen vagy csökkentett áron vegyék igénybe a tömegközlekedést, míg az Erasmus program keretében tanulmányokat folytató hallgatóknak teljes árat kell fizetniük, ami az EK 12. cikk megsértésének minősül.

16 Mivel a Bizottság osztja ezt az álláspontot, 2009. március 23-án felszólító levelet intézett a Holland Királysághoz, felkérve a tagállamot, hogy két hónapon belül nyújtsa be észrevételeit. E levélben a Bizottság azzal érvelt, hogy az utazási kedvezményt nem ösztöndíjnak vagy hitelnek kell minősíteni, hanem megélhetési támogatásnak, így e támogatás nem tartozik a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdésében előírt kivétel hatálya alá. Másfelől a Bizottság észrevételei nem korlátozódtak arra, hogy a Bizottság az Erasmus program keretében tanulmányokat folytató hallgatókkal szembeni

egyenlőtlen bánásmódot rótta fel a Holland Királyságnak, hanem kiterjedtek a más tagállamok összes, a 2004/38 irányelv hatálya alá tartozó olyan hallgatójára, akik tanulmányaikat részben vagy egészben Hollandiában folytatták.

17 2009. május 15-i levelében a Holland Királyság azt a választ adta e kifogásokra, hogy nem lehet szó hátrányos megkülönböztetésről, mivel az utazási kedvezményt feltételes hitel formájában nyújtják, ezért az a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdésében előírt kivétel hatálya alá tartozik.

18 2010. január 29-én a Bizottság indokolással ellátott véleményt küldött a Holland Királyságnak, amelyre e tagállam 2010. május 28-án adott választ, kifejtve a felszólító levélre adott válaszában felhozott érveket.

19 2012. január 27-én a Bizottság kiegészítő indokolással ellátott véleményt küldött a Holland Királyságnak. 2012. március 27-én a Bizottság kézhez vette e tagállam válaszát, amelyben az fenntartotta azon álláspontját, mely szerint az utazási kedvezmény nem hoz létre hátrányos megkülönböztetést.

20 Mivel e tagállam válaszát a Bizottság nem találta kielégítőnek, 2014. május 12-én megindította a jelen keresetet.

A keresetről

A kereset hatályáról

21 Mindenekelőtt pontosítani kell a jelen kereset hatályát.

22 E tekintetben fontos emlékeztetni arra, hogy az EUMSZ 258. cikk alapján benyújtott kereset megalapozottságát kizárólag a keresetlevélben foglalt kereseti kérelmek tekintetében kell vizsgálni (2014. október 22-i Bizottság kontra Hollandia ítélet, C-252/13, EU:C:2014:2312, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

23 A jelen ügyben tudomásul kell venni a Bizottságnak a jelen keresettől való részleges elállását. Válaszbeadványában a Bizottság kijelenti, hogy nem tekinti úgy, hogy hátrányos megkülönböztetés éri a külföldön lakóhellyel rendelkező azon holland hallgatókat, akik Hollandiában akkreditált valamely oktatási intézményben teljes képzési ciklusra iratkoznak be. A Bíróság előtti tárgyaláson a Bíróság által feltett kérdésre válaszolva a Bizottság pontosította, hogy eláll keresetének azon részétől is, amely a külföldön lakóhellyel rendelkező és az Erasmus program keretében Hollandiában tanulmányokat folytató holland hallgatókra vonatkozik.

24 Ennélfogva úgy kell tekinteni, hogy a jelen kereset tárgya Hollandia által az e tagállamban tanulmányokat folytató nem holland hallgatókkal szembeni állítólagos hátrányos megkülönböztetés alkalmazása, ideértve azon hallgatókat, akik az Erasmus programban vesznek részt, és azokat is, akik e programon kívül folytatnak tanulmányokat.

Az elfogadhatóságról

A felek érvei

25 A Holland Királyság azt állítja, hogy a Bizottság közvetett hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó kifogása nem felel meg a Bíróság ítélkezési gyakorlatából eredő azon követelménynek, amely szerint egyrészt a Bizottság köteles a pert megelőző szakaszban, valamint a keresetlevélben összefüggően és pontosan előterjeszteni kifogásait, másrészt a keresetlevélben előadott kifogások nem térhetnek el a pert megelőző szakaszban felhozott kifogásoktól.

26 Közelebbről a Holland Királyság megjegyzi, hogy a keresetlevél 44. pontjában a Bizottság azt állítja, hogy közvetett hátrányos megkülönböztetés valósul meg azon holland hallgatókkal szemben, akik külföldön iratkoztak be valamely teljes képzési ciklusra, és akik úgy döntenek, hogy tanulmányaikat az Erasmus program keretében valamely Hollandia által akkreditált oktatási intézményben folytatják. Mindazonáltal a keresetlevél 75., 81. és 82. pontjában a Bizottság az e programban részt vevő nem holland hallgatókkal szembeni közvetett hátrányos megkülönböztetésre hivatkozik.

27 A Holland Királyság kifejti, hogy nem érti, a hallgatók mely csoportjával szemben valósul meg közvetett hátrányos megkülönböztetés, kikhez képest és miben áll e közvetett hátrányos megkülönböztetés.

28 A pert megelőző szakaszban váltott iratok sem szolgálnak iránymutatással e tekintetben.

29 Közelebbről, a 2010. január 28-i indokolással ellátott vélemény 31. és 32. pontjában a Bizottság anélkül, hogy érintette volna a 2004/38 irányelv 24. cikke (2) bekezdésének alkalmazhatóságát, azt rója fel a Holland Királyságnak, hogy a más tagállamokból érkező hallgatóktól megköveteli, hogy a kereső tevékenységet folytató személyek csoportjában tartozzanak vagy Hollandiában huzamos tartózkodásra jogosító engedéllyel rendelkezzenek, ezáltal úgy tűnik, hogy a közvetett hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó újabb panaszt fogalmaz meg.

30 Másfelől, egyrészt a Bizottság által az indokolással ellátott vélemény 31. és 32. pontjában kifejtett álláspont, másrészt a keresetlevél 44. és 75–83. pontjában ismertetett álláspont közötti összefüggés nem világos. A keresetlevélben szereplő állítások különösen az Erasmus program keretében tanulmányokat folytató hallgatókra vonatkoznak, míg a Bizottság által a pert megelőző szakaszban elfoglalt álláspont általánosabbnak tűnő állítólagos közvetett hátrányos megkülönböztetésre vonatkozik.

31 A Bizottság azzal érvel, hogy a közvetett hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó kifogás elfogadható. A kiegészítő indokolással ellátott vélemény 52., 54. és 56. pontjából egyértelműen kitűnik, hogy a pert megelőző szakaszban ezen intézmény nem zárta ki, hogy a holland szabályozás nem csupán közvetlen hátrányos megkülönböztetést valósíthat meg, hanem esetleg közvetett hátrányos megkülönböztetést is. A keresetlevélben a közvetett hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatban kifejtett tényezők tehát csupán pontosítják azt, amit a Bizottság a pert megelőző szakaszban előadott.

A Bíróság álláspontja

– A közvetett hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó kifogásról

32 A Bíróság eljárási szabályzata 120. cikkének c) pontjából és annak az e rendelkezéssel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatából következik, hogy közvetlen keresetek esetén a keresetlevélnek meg kell jelölnie a jogvita tárgyát, és tartalmaznia kell a kereset alapjául szolgáló jogalapok rövid ismertetését, illetve annak kellően egyértelműnek és pontosnak kell lennie ahhoz, hogy az alperes elő tudja készíteni védekezését, valamint a Bíróság gyakorolhassa felülvizsgálati jogkörét. Ebből következik, hogy az ilyen kereset alapjául szolgáló alapvető ténybeli és jogi elemeknek magából a keresetlevél szövegéből kell

összefüggő és érthető módon következniük (lásd ebben az értelemben: 2014. október 22-i Bizottság kontra Hollandia ítélet, C-252/13, EU:C:2014:2312, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

33 A Bíróság szintén kimondta, hogy az EUMSZ 258. cikk alapján indított kereset esetében a keresetlevélnek összefüggően és pontosan kell tartalmaznia a kifogásokat annak érdekében, hogy a tagállam és a Bíróság az uniós jog megsértésének terjedelmét pontosan meg tudja ítélni, ami szükségszerű feltétele annak, hogy az említett állam hasznosan érvelhessen védekezési jogalapjaival, és hogy a Bíróság vizsgálni tudja az állítólagos kötelezettségszegés fennállását (2014. október 22-i Bizottság kontra Hollandia ítélet, C-252/13, EU:C:2014:2312, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

34 E kifogásokat egyértelműen kell megfogalmazni, annak elkerülése céljából, hogy a Bíróság határozatában túlterjeszkedjen a kereseti kérelmen, vagy ne határozzon valamely kifogás tekintetében (lásd ebben az értelemben: 2010. szeptember 30-i Bizottság kontra Belgium ítélet, C-132/09, EU:C:2010:562, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

35 Ebből következik, hogy a Bizottság keresetének tartalmaznia kell azon okok összefüggő és részletes kifejtését, amelyek a Bizottságot arra a meggyőződésre vezették, hogy az érintett tagállam nem teljesítette valamely, a szerződésekből eredő kötelezettségét (2012. szeptember 6-i Bizottság kontra Belgium ítélet, C-150/11, EU:C:2012:539, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Következésképpen a Bizottság által a kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetének alátámasztására előadott jogalapban szereplő ellentmondás nem felel meg az előírt követelményeknek (lásd ebben az értelemben: 2007. február 1-jei Bizottság kontra Egyesült Királyság ítélet, C-199/04, EU:C:2007:72, 25. pont; 2007. június 28-i Bizottság kontra Spanyolország ítélet, C-235/04, EU:C:2007:386, 47. pont).

36 A jelen ügyben a Holland Királyság azt állítja, hogy a keresetlevél nem felel meg e feltételeknek, mivel a Bizottság zavarosan hivatkozik közvetett hátrányos megkülönböztetés fennállására.

37 Meg kell állapítani, hogy a közvetett hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó kifogás nyilvánvalóan nem felel meg a jelen ítélet 32–35. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat követelményeinek.

38 Közelebbről a keresetlevélből nem tűnik ki világosan, hogy a hallgatók mely csoportja kerül hátrányos helyzetbe és mely másik csoporthoz viszonyítva. Ugyanis keresetlevelének egy részében a Bizottság azt állítja, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozásból eredően kizárólag a Hollandiában Erasmus program keretében tanulmányokat folytató holland állampolgárokat éri közvetett hátrányos megkülönböztetés. Azonban úgy tűnik, hogy a keresetlevél másik részében a Bizottság úgy véli – ezt nem egészen egyértelműen megfogalmazva –, hogy a Hollandiában e programban részt vevő, más állampolgárságú hallgatókat közvetett hátrányos megkülönböztetés éri, mivel hátrányos helyzetbe kerülnek azon holland állampolgárokhoz képest, akik más tagállamban folytatnak tanulmányokat, és az említett programban Hollandiában vesznek részt.

39 Másfelől, ahogyan arra a főtanácsnok indítványának 70. pontjában rámutatott, a Bizottság egyáltalán nem jelölte meg, hogy az állampolgárságon kívül mely szempont vezet az állítólagos közvetett hátrányos megkülönböztetéshez. Ezen intézmény valóban hivatkozik azon feltételre, amely szerint a holland tanulmányi támogatás igénybevételéhez, ideértve az utazási kedvezményt is, a hallgatónak valamely akkreditált oktatási intézménybe kell beiratkoznia és be kell fizetnie a tandíjat. Mindazonáltal a Bizottság keresetlevelében az említett feltételre annak bizonyítása érdekében támaszkodik, hogy egyrészt a más tagállamokból származó hallgatók, akik Hollandiában vesznek részt az Erasmus programban, objektíve összehasonlítható helyzetben vannak azon holland hallgatókkal, akik tanulmányaikat e tagállamban folytatják, másrészt hogy a hivatkozott hátrányos megkülönböztetés nem tartozik a 2004/38 irányelv 24. cikke (2) bekezdésében előírt kivétel hatálya alá. Ezzel szemben ezen intézmény egyáltalán nem tesz említést az említett beiratkozási feltételről a keresetlevelének első

részében, amely az EUMSZ 20. cikkel és az EUMSZ 21. cikkel összefüggésben értelmezett EUMSZ 18. cikk szerinti hátrányos megkülönböztetést megvalósító eltérő bánásmód bizonyítására irányul.

40 Végül, ahogyan arra a Holland Királyság helyesen hivatkozik, meg kell jegyezni, hogy a Bizottság által a közvetett hátrányos megkülönböztetésre vonatkozóan felhozott kifogásnak maga az alapja kezdetektől hiányos. Ugyanis ezen intézmény keresetét az EUMSZ 18. cikk, az EUMSZ 20. cikk és az EUMSZ 21. cikk megsértésére alapozza „mivel [az Unió] azon polgárai, akik nem rendelkeznek holland állampolgársággal, kevésbé kedvező bánásmódban részesülnek, mint a holland állampolgárok”. Márpedig a Bizottság az esetleges közvetett hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó érvelését csupán azon kérdés értékelésének keretében fejti ki, hogy az utazási kedvezmény a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdésében előírt kivétel hatálya alá tartozik-e, összetévesztve ezáltal az esetleges igazolás fennállását egy teljesen különálló kifogás kifejtésével.

41 Hozzá kell tenni, hogy válaszában a Bizottság annak megállapítására szorítkozik, hogy a pert megelőző szakaszban „nem zárta ki,” hogy a holland szabályozás közvetett hátrányos megkülönböztetéshez vezet, anélkül azonban, hogy pontosította volna e hátrányos megkülönböztetés mibenlétét.

42 Ilyen körülmények között a közvetett hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó kifogást mint elfogadhatatlant el kell utasítani.

– A közvetlen hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó kifogásról

43 Mindenekelőtt rá kell mutatni, hogy noha a Holland Királyság nem hozott fel elfogadhatatlansági kifogást a jelen kifogással szemben, a Bíróság hivatalból vizsgálhatja, hogy a tagállami kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset benyújtásához az EUMSZ 258. cikkben előírt feltételek fennállnak-e (lásd analógia útján: 2012. december 19-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-68/11, EU:C:2012:815, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

44 A jelen ügyben a Bíróság által a tárgyaláson feltett kérdésre válaszolva a Bizottság jelezte, hogy keresete nem csupán a szakképzésben részt vevő hallgatókra, hanem a felsőoktatásban és a tudományos képzésben részt vevő, általa hallgatóknak nevezett személyekre is vonatkozik. Mindazonáltal ezen intézmény nem tudott azonosítani olyan különös nemzeti jogi rendelkezést, amelyből más hallgatókkal szembeni állítólagos hátrányos megkülönböztetés eredne, mint akikre a nemzeti jog szakképzés résztvevőjeként vonatkozik.

45 Ráadásul ahogyan arra a főtanácsnok indítványának 79. pontjában rámutatott, noha a jelen ügyben szóban forgó nemzeti szabályozás nem csupán az uniós polgárokra vonatkozik, hanem az Európai Gazdasági Térség (EGT) államainak állampolgáraira és Svájc állampolgáraira is, a keresetlevélből nem tűnik ki egyértelműen, hogy a közvetlen hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó kifogást a Bizottság ki kívánta terjeszteni e személyek teljes körére. Ezenfelül e keresetlevél egyes konkrét pontjaiból kitűnik, hogy a Bizottság arra szorítkozik, hogy kizárólag az uniós polgár hallgatókkal szembeni, állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetést rója fel a Holland Királyságnak.

46 Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy a jelen kereset csupán az annak bizonyítására irányuló részében fogadható el, hogy a jelen ügyben szóban forgó holland szabályozás közvetlen hátrányos megkülönböztetést valósít meg a hollandtól eltérő állampolgársággal rendelkező uniós polgárokkal szemben, akik Hollandia által nyújtott szakképzésben vesznek részt, mivel e szabályozás az említett polgárokat kevésbé kedvező bánásmódban részesíti, mint az ilyen tanulmányokat folytató holland állampolgárokat.

Az ügy érdeméről

A felek érvei

47 Keresetlevelében a Bizottság azt állítja, hogy a holland szabályozás állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetést valósít meg.

48 Először is a Bizottság rámutat, hogy az EUMSZ 20. cikkel és az EUMSZ 21. cikkel összefüggésben értelmezett EUMSZ 18. cikk szerinti közvetlen hátrányos megkülönböztetés valósul meg, mivel a szóban forgó nemzeti rendelkezések a nem holland hallgatókat kizárólag az állampolgárságuk alapján kizárják az utazási kedvezményből, ezáltal kevésbé kedvező bánásmódban részesítve a holland állampolgársággal nem rendelkező uniós polgárokat. A Bizottság szerint e következtetést egyáltalán nem kérdőjelezi meg két másik objektív feltétel teljesülése, vagyis egyrészt a 30. életév betöltése, másrészt a valamely akkreditált teljes képzési ciklusra való beiratkozás.

49 Továbbá a Bizottság azzal érvel, hogy a felrótt közvetlen hátrányos megkülönböztetés nem tartozik a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdésében előírt kivétel hatálya alá. E tekintetben a 2012. október 4-i Bizottság kontra Ausztria ítélet (C-75/11, EU:C:2012:605), és különösen annak 43., 49–56., 59–62., valamint 64. és 65. pontja *mutatis mutandis* alkalmazandó a jelen ügyre.

50 A Bizottság véleménye szerint irreleváns az a tény, hogy a holland szabályozás szerint az Erasmus programban részt vevő hallgatókat nem tekintik a holland oktatási intézménybe hivatalosan beiratkozottnak. E program keretében minden egyes hallgató megalapozottan várja el az oktatási intézménytől, hogy ugyanolyan bánásmódban részesítse, mint a saját hallgatóit és a gyakorlatban ez is történik. Az ilyen hallgató tehát *de facto* be van iratkozva Hollandiában a fogadó oktatási intézménybe, így teljesíti a holland jogi szabályozás által az utazási kedvezmény biztosításához előírt harmadik feltételt.

51 Több mint valószínű, hogy valamely holland állampolgár, aki Hollandián kívül folytatja tanulmányait és részt kíván venni az Erasmus programban, a Holland Királyságtól eltérő tagállamot fog választani az e program keretében folytatandó tanulmányaihoz. Azon ritka esetekben, amikor az ilyen hallgató Hollandiát választaná az említett program keretében folytatandó tanulmányaihoz, természetes, hogy e tagállam nem biztosít számára utazási kedvezményt, mivel e hallgató már annak megfelelő összegű pénzbeli támogatásban részesül.

52 Végül a „Erasmus programon kívüli hallgatók – rendes külföldi hallgatók, ideértve a külföldön élő holland hallgatókat is” címet viselő kifogásban a Bizottság azt állítja, hogy az utazási kedvezmény a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdése szerinti megélhetési támogatás, a tanulmányi ösztöndíjtól vagy diákhiteltől eltérő formában.

53 Az a tény, hogy a 2012. október 4-i Bizottság kontra Ausztria ítélet (C-75/11, EU:C:2012:605) alapjául szolgáló helyzettel ellentétben a hallgató köteles megtéríteni az utazási kedvezményből fakadó gazdasági előnyt ha tíz éven belül nem szerez diplomát, nem jelenti azt, hogy ez az előny a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdésében előírt „tanulmányi ösztöndíj vagy diákhitel” fogalmi körébe tartozik. Mivel e támogatás a diploma tíz éven belül való megszerzésének feltételéhez van kötve, az inkább feltételes adománynak minősül, mintsem hitelnek.

54 Ellenkérelmében a Holland Királyság vitatja a neki felrótt kötelezettségszegést.

55 Először is, az utazási kedvezményre vonatkozó holland szabályozással kapcsolatban a Holland Királyság hangsúlyozza, hogy e kedvezmény a holland tanulmányi támogatás részét képezi, ahogyan az a WSF 2000-ből és e kedvezmény forrásából kitűnik.

56 Közelebbről a WSF 2000 3.6. cikkének (2) bekezdése kimondja, hogy az utazási kedvezmény az alapösztöndíj részét képezi, amely az e törvény 3.1. cikkének (1) bekezdésén alapuló tanulmányi támogatás egyik eleme. Korábban az alapösztöndíj kizárólag pénzösszegből állt, amely a megélhetési költségek fedezésére szolgált. Az említett ösztöndíj egy részét 1991. január 1-jétől utazási kedvezménnyé alakították át. A Holland Királyság szerződés alapján megszerzi a közlekedési vállalatoktól az e kedvezmény tárgyát képező menetjegyeket, ami lehetővé teszi azok alacsony áron történő megvásárlását és a tanulmányi támogatásra jogosult összes hallgató számára gazdaságilag elérhető közlekedéshez való hozzáférés biztosítását.

57 A Holland Királyság rámutat, hogy az alapösztöndíjat és az utazási kedvezményt feltételes hitel formájában nyújtják. Amennyiben a hallgató tíz éven belül sikeresen befejezi tanulmányait, a hitel adománnyá változik. Ha a hallgatónak e határidőn belül nem sikerül befejeznie tanulmányait, a hitelt kamatokkal növelve vissza kell fizetni.

58 Mivel az utazási kedvezmény az alapösztöndíj és ezáltal a tanulmányi támogatás részét képezi, e kedvezmény igénybevételének feltételei azonosak a tanulmányi támogatás biztosítására vonatkozó feltételekkel. Közelebbről a holland tanulmányi támogatás igénybevételéhez a WSF 2000 2.1. cikke értelmében teljesíteni kell az állampolgárságra, az életkorra és az oktatási formára vonatkozó feltételeket.

59 Továbbá, ami a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdését illeti, a Holland Királyság az e rendelkezésben előírt kivételre kíván hivatkozni minden olyan nem holland hallgató tekintetében, aki az Unió tagállamai vagy az EGT-államok valamelyikének, illetve Svájc állampolgárságával rendelkeznek. Az Erasmus program keretében tanulmányokat folytató nem holland állampolgárokkal kapcsolatban azonban másodlagosan felhozott védekezési jogalapról van szó. Elsődlegesen e tagállam azt állítja, hogy ez utóbbi hallgatók nincsenek a holland hallgatókkal objektíven összehasonlítható helyzetben.

60 A Holland Királyság megjegyzi, hogy a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdésében előírt kivétel az érintett tagállam azon jogos érdekének felel meg, hogy azon személyekre korlátozza a közpénzekből finanszírozott szociális kedvezményeket, akik az ezen államhoz fűződő minimális kapcsolat fennállását tudják bizonyítani. E tagállam szerint e kivétellel teljes mértékben összhangban áll a holland szabályozás által bevezetett eltérő bánásmód, amely az uniós tagállamok, az EGT-államok vagy Svájc állampolgárságával rendelkező hallgatóktól megköveteli, hogy mielőtt tanulmányi támogatást vennének igénybe, ideértve az utazási kedvezményt, legyenek jogosultak huzamos tartózkodásra vagy folytassanak keresőtevékenységet.

61 A Holland Királyság szerint nem releváns az a kérdés, hogy az utazási kedvezményt inkább feltételes adománynak mintsem feltételes hitelnek kell minősíteni, mivel a kedvezmény lehet akár hitel akár ösztöndíj, mindenképpen a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdésében előírt kivétel hatálya alá tartozik.

62 A holland rendszer természeténél fogva különbözik a 2012. október 4-i Bizottság kontra Ausztria ítélet (C-75/11, EU:C:2012:605) alapjául szolgáló ügyben szereplő helyzettől. Közelebbről, az említett ügyben azon hallgatók részesültek a menetdíjak csökkentésében, akiknek szülei az osztrák államtól családi ellátásban részesültek. Mivel e csökkentés nem kapcsolódott a tanulmányok finanszírozásához, azt nem lehetett ösztöndíjnak vagy diákhitelnek minősíteni.

63 A Holland Királyság szerint ahhoz, hogy valamely támogatás a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdésében előírt kivétel hatálya alá tartozzon, annak nem szükségszerűen kell pénzösszeg formáját öltenie, amellyel teljesen szabadon lehet rendelkezni.

64 Végül az Erasmus programban részt vevő hallgatókkal kapcsolatban a Holland Királyság a 2012. június 14-i Bizottság kontra Hollandia ítéletre (C-542/09, EU:C:2012:346) támaszkodva emlékeztet arra, hogy a helyzetek összehasonlíthatósága szempontjának objektív, könnyen azonosítható tényezőkön kell alapulnia. Az objektív különbség az Erasmus programban részt vevő nem holland hallgatók és a tanulmányaikat e programon kívül folytató, utazási kedvezményben részesülő holland hallgatók között az, hogy előbbiek az említett programban előírt megállapodások értelmében nem részesülnek tanulmányaik Hollandia általi finanszírozásában.

65 A Holland Királyság szerint irreleváns a Bizottság azon álláspontja, amely szerint az Erasmus program keretében tanulmányokat folytató hallgatók *de facto* Hollandiában iratkoztak be, ezért úgy kell tekinteni, hogy teljesítik a holland szabályozás által az utazási kedvezmény biztosításához előírt harmadik feltételt.

66 Válaszában a Bizottság azt állítja, hogy a WFS 2000 3.2. cikke (1) bekezdésének rendszeréből következik, hogy a megélhetési költségek és az utazási kedvezmény az ösztöndíjtól független és különálló elemek. E két elem sajátos jellemzői szintén különböznek egymástól, mivel az egyik azon összeg, amelyet a hallgató saját kedve szerint használhat fel, a másik pedig a tömegközlekedés díjának csökkentésére jogosító kártya.

67 A Bizottság hangsúlyozza, hogy a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdésében szereplő „tanulmányi ösztöndíj vagy diákhitel” fogalma nem értelmezhető a nemzeti jogok szerint, hanem önálló uniós jogi hatállyal kell rendelkeznie.

68 A 2012. október 4-i Bizottság kontra Ausztria ítélet (C-75/11, EU:C:2012:605) 61–64. pontjából következik, hogy a Holland Királyság tévesen hivatkozik a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdésére annak igazolása érdekében, hogy az uniós tagállamok, az EGT-államok és Svájc állampolgárságával rendelkező hallgatóktól megköveteli a huzamos tartózkodáshoz való jogot vagy a keresőtevékenység folytatását. Ezen ítéletben a Bíróság kimondta, hogy a hallgató és a fogadó tagállam közötti valós kapcsolat fennállását ténylegesen ellenőrizni lehetne – e hallgató ahhoz való jogosultságát illetően, hogy utazási kedvezmény formáját öltő támogatást vehessen igénybe – amikor bizonyítást nyer, hogy e hallgató tanulmányok folytatásának fő céljából, ideértve a szakképzéseket is, beiratkozott valamely magán- vagy közoktatási intézménybe, amelyet a fogadó tagállam akkreditált vagy tart fenn jogszabályai vagy közigazgatási gyakorlata alapján.

69 A Bizottság azzal érvel, hogy a 2012. október 4-i Bizottság kontra Ausztria ítélet (C-75/11, EU:C:2012:605) 61. pontjából következik, hogy léteznek olyan körülmények, amelyek között az Erasmus programban részvevő hallgatókat az utazási kedvezményben részesülő holland hallgatókkal objektíve összehasonlítható helyzetben lévőnek lehet tekinteni, vagyis amikor valós kapcsolat áll fenn az e programban részt vevő hallgató és a fogadó tagállam között. A jelen ügyben e kedvezmény tekintetében ilyen kapcsolat áll fenn, mivel az említett programban részt vevő holland hallgatókat e kedvezmény biztosítása szempontjából úgy kell tekinteni, mint akik *de facto* Hollandiában iratkoztak be.

70 Viszonválaszában a Holland Királyság azt állítja, hogy a Bizottság figyelmen kívül hagyja a 2004/38 irányelv 24. cikke (2) bekezdésének szövegét és értelmét. Az érintett személy és a fogadó tagállam közötti valós kapcsolat fennállása, amely e személynek az oktatási intézménybe való beiratkozásában ölt testet, ezen összefüggésben nem minősül kiegészítő vagy alternatív követelménynek. Mivel a Bíróság már kimondta, hogy a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdése nem alkalmazandó a 2012. október 4-i Bizottság kontra Ausztria ítélet (C-75/11, EU:C:2012:605) alapjául szolgáló ügyben, az említett ítélet 61–64. pontja semmilyen jelzést nem ad e rendelkezés hatályával kapcsolatban.

71 A Holland Királyság azzal érvel, hogy téves előfeltevésen alapul a Bizottság azon következtetése, amely szerint az Erasmus programban részt vevő hallgatók a fogadó egyetemre való beiratkozásuk miatt mindennek ellenére az utazási kedvezményben részesülő holland hallgatók csoportjával objektíven összehasonlítható csoportot képeznek. Azt volna fontos tudni, hogy e csoportok objektíven összehasonlítható helyzetben vannak-e a szóban forgó nemzeti szabályozás tekintetében.

72 A Holland Királyság hangsúlyozza, hogy a 2012. október 4-i Bizottság kontra Ausztria ítélet (C-75/11, EU:C:2012:605) 61., 62. és 64. pontja az ezen ítéletben megállapított közvetett hátrányos megkülönböztetés igazolására vonatkozik, míg az a kérdés, hogy az Erasmus program keretében tanulmányokat folytató hallgatók objektíven összehasonlítható helyzetben vannak-e az utazási kedvezményben részesülő holland hallgatókkal magának a hátrányos megkülönböztetésnek a fennállását érinti. A Bizottság tehát kiragadta összefüggéseiből a valós kapcsolat követelményét.

A Bíróság álláspontja

73 Mindenekelőtt rá kell mutatni, hogy az EUMSZ 20. cikk (1) bekezdése a valamely tagállam állampolgárságával rendelkező minden személy számára uniós polgári jogállást biztosít.

74 A Holland Királyságtól eltérő tagállamból érkező és tanulmányaikat ez utóbbi tagállamban folytató diákokat megilleti e jogállás, ha rendelkeznek valamely tagállam állampolgárságával.

75 Ahogyan azt a Bíróság már több alkalommal kimondta, az uniós polgárság intézményének célja, hogy biztosítsa a tagállamok állampolgárainak alapvető jogállását, lehetővé téve az azonos helyzetben lévő tagállami állampolgárok számára, hogy állampolgárságuktól függetlenül és az e tekintetben kifejezetten előírt kivételek sérelme nélkül ugyanolyan jogi bánásmódban részesüljenek azokon a területeken, amelyekre a Szerződés tárgyi hatálya kiterjed (lásd ebben az értelemben: 2001. szeptember 20-i Grzelczyk-ítélet, C-184/99, EU:C:2001:458, 31. pont; 2012. október 4-i Bizottság kontra Ausztria ítélet, C-75/11, EU:C:2012:605, 38. pont).

76 Az EUMSZ 18. cikkben foglalt, az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma minden olyan helyzetben alkalmazandó, amely az uniós jog tárgyi hatálya alá tartozik; ilyen helyzet az EUMSZ 21. cikkben biztosított, a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jog gyakorlása (lásd ebben az értelemben: 2012. október 4-i Bizottság kontra Ausztria ítélet, C-75/11, EU:C:2012:605, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

77 Szintén az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy e tilalom a szakképzésékre való bejutás feltételeivel kapcsolatos helyzetekre is vonatkozik, mivel mind a főiskolai, mind az egyetemi képzés szakképzésnek minősül (2012. október 4-i Bizottság kontra Ausztria ítélet, C-75/11, EU:C:2012:605, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

78 Valamely tagállam olyan állampolgára, aki valamely más tagállamban folytatja tanulmányait, az EUMSZ 18. cikk és az EUMSZ 21. cikk alapján hivatkozhat a fogadó tagállam területén való szabad, az állampolgárságon alapuló közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetéstől mentes mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogára (2012. október 4-i Bizottság kontra Ausztria ítélet, C-75/11, EU:C:2012:605, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

79 Ami azt a kérdést illeti, hogy az utazási kedvezmény az EUMSZ 18. cikk első bekezdése értelmében a Szerződések alkalmazási körébe tartozik-e, rá kell mutatni, hogy a Bíróság már pontosította, hogy a hallgatóknak járó utazási kedvezményt előíró szabályozás szintén az EUMSZ alkalmazási körébe tartozik annyiban, amennyiben közvetlenül vagy közvetve a hallgatók megélhetési költségeinek fedezésére szolgál (lásd: 2012. október 4-i Bizottság kontra Ausztria ítélet, C-75/11, EU:C:2012:605, 43. pont).

80 Másfelől, ahogyan azt a Bíróság már kimondta, az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetésnek az EUMSZ 18. cikkben általánosan előírt, és az 2004/38 irányelv hatálya alá tartozó uniós polgárok vonatkozásában ezen irányelv 24. cikkében pontosított tilalma tiltja többek között az állampolgárságon alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetést (lásd ebben az értelemben: 2012. október 4-i Bizottság kontra Ausztria ítélet, C-75/11, EU:C:2012:605, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

81 A 2004/38 irányelvet illetően bár igaz, hogy annak célja az, hogy megkönnyítse a tagállamok területén való szabad mozgás és tartózkodás alapvető és egyéni, közvetlenül az uniós polgárokra ruházott jogának a gyakorlását, ez nem változtat azon, hogy az irányelv célja – ahogyan az annak 1. cikke a) pontjából is következik –, e jog gyakorlásának a feltételeit érinti (lásd: 2011. május 5-i McCarthy -ítélet, C-434/09, EU:C:2011:277, 33. pont).

82 Közelebbről emlékeztetni kell arra, hogy ami az utazási kedvezményhez hasonló kedvezményben való részesülést illeti, valamely uniós polgár a 2004/38 irányelv 24. cikkének (1) bekezdése alapján csak akkor tarthat igényt a fogadó tagállam állampolgárainak járóval egyenlő bánásmódra, ha a fogadó tagállam területén való tartózkodása megfelel a 2004/38 irányelv feltételeinek (lásd ebben az értelemben: 2015. szeptember 15-i Alimanovic-ítélet, C-67/14, EU:C:2015:597, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

83 A jelen ügyben a Bizottság a Bíróság által a tárgyaláson feltett kérdésre válaszolva megerősítette, hogy keresete azon hallgatókkal szembeni hátrányos megkülönböztetésre vonatkozik, akik a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében tartózkodáshoz való joggal rendelkeznek. A Holland Királyság szintén azt állítja, hogy a jelen keresettel érintett nem holland állampolgárok e rendelkezés alapján jogosultak a Hollandiában való tartózkodásra.

84 Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy a 2004/38 irányelv 24. cikkének (1) bekezdése főszabály szerint alkalmazandó a Bizottság keresetlevelével érintett nem holland hallgatókra.

85 Márpedig, még annak meghatározása előtt, hogy fennáll-e a 2004/38 irányelv 24. cikkének (1) bekezdése szerinti közvetlen hátrányos megkülönböztetés, a jelen ügyben előzetesen meg kell vizsgálni a Holland Királyság azon érvét, amely szerint az utazási kedvezmény az ezen irányelv 24. cikkének (2) bekezdésében előírt kivétel hatálya alá tartozik.

86 Mint az EUMSZ 18. cikkben előírt egyenlő bánásmód elve alóli kivételt – amely elvnek a 2004/38 irányelv 24. cikke (1) bekezdése csupán különös kifejeződése – e 24. cikk (2) bekezdését megszorítóan kell értelmezni (2012. október 4-i Bizottság kontra Ausztria ítélet, C-75/11, EU:C:2012:605, 54. pont).

87 Noha az utazási kedvezmény az érintett hallgatóknak nyújtott megélhetési támogatásnak minősül, ahogyan az a jelen ítélet 79. pontjából kitűnik, kizárólag „a tanulmányi ösztöndíj vagy diákhitel formájában” nyújtott megélhetési támogatás tartozik a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdésében előírt kivétel hatálya alá (2012. október 4-i Bizottság kontra Ausztria ítélet, C-75/11, EU:C:2012:605, 55. pont).

88 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a 2012. október 4-i Bizottság kontra Ausztria ítélet (C-75/11, EU:C:2012:605) alapjául szolgáló ügytől eltérően, amelyben az érintett tagállam az utazási kedvezményt főszabály szerint azon diákok számára tartotta fenn, akiknek szülei ezen államban családi támogatásban részesültek, a jelen ügyben, ahogyan az a Bíróság elé terjesztett iratokból kitűnik, az utazási kedvezménynek a Bizottság által a szóban forgó szabályozással előnyben részesítettnek tartott holland hallgatók számára történő nyújtása pontosan attól függ, hogy e hallgatók Hollandiában folytatnak-e tanulmányokat, és a holland szabályozásnak megfelelően jogosultak-e tanulmányaik finanszírozására.

89 E szabályozás szerint a hallgatók menetjegyet kapnak, amely lehetővé teszi számukra, hogy ingyenesen vagy csökkentett áron vegyék igénybe a tömegközlekedést. Amennyiben a hallgató tíz éven belül sikeresen befejezi tanulmányait, nem köteles visszatéríteni e támogatást. Ha a hallgató e határidőn belül nem fejezi be tanulmányait, az említett támogatást vissza kell téríteni. Így a holland jogi szabályozásban előírt utazási kedvezmény a tanulmányi ösztöndíj vagy diákhitel jellemzőivel rendelkezik és annak formáját ölti, aszerint, hogy a hallgató tízéves határidőn belül sikeresen teljesíti-e tanulmányait, vagy sem.

90 Ebből következik, hogy a jelen ügyben szereplőhöz hasonló utazási kedvezményt úgy kell tekintetni, mint amelyet a 2004/38 irányelv 24. cikke (2) bekezdése értelmében vett „tanulmányi ösztöndíj vagy diákhitel formájában” nyújtanak.

91 E tekintetben, ahogyan arra a főtanácsnok indítványának 97. pontjában rámutat, teljesen irreleváns az a kérdés, hogy az említett kedvezmény feltételhez kötött ösztöndíjnak vagy hitelnek tekintendő-e, mivel a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdése mind a „tanulmányi ösztöndíjakra”, mind a „hitelekre” vonatkozik, és az utazási kedvezmény mindenképpen e két fogalom egyikének körébe tartozik.

92 Ugyanígy irreleváns az is, hogy főszabály szerint az utazási kedvezményt menetjegy formájában, vagyis nem pénzösszeg formájában, hanem természetben nyújtják. Ugyanis sem a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdéséből, sem e rendelkezés jogi hátteréből nem tűnik ki, hogy a tagállamok kötelesek volnának a megélhetési támogatást kizárólag pénz formájában nyújtani. Éppen ellenkezőleg, ahogyan azt a főtanácsnok indítványának 93. pontjában megjegyezte, az a tény, hogy az ilyen támogatás természetbeni nyújtása adott esetben lehetővé teszi a tagállam számára egyrészt a díjaknak a szolgáltatóval való kialkudása révén az említett támogatáshoz kapcsolódó költségek csökkentését, másrészt annak biztosítását, hogy az e támogatásból eredő gazdasági előnyt rendeltetésszerűen használják fel.

93 Végül meg kell állapítani, hogy ellentétben azzal, amit a Bizottság sugall, ezen összefüggések között a Holland Királyság egyáltalán nem köteles az utazási kedvezményt kizárólag azon tény alapján nyújtani, hogy a hallgató a tanulmányok folytatásának fő céljából beiratkozott-e az e tagállam által akkreditált vagy jogszabályai vagy közigazgatási gyakorlata alapján fenntartott valamely magán- vagy közoktatási intézménybe. Az ilyen értelmezés nem csupán figyelmen kívül hagyja magának a 2004/38 irányelv 24. cikke (2) bekezdésének szövegét, de megfosztaná értelmétől az e rendelkezésben a megélhetési támogatásra vonatkozóan előírt kivételt is, mivel valójában arra kötelezné a tagállamokat, hogy az ilyen támogatás nyújtása során a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének c) pontja alá tartozó összes hallgató tekintetében tiszteletben tartsa az egyenlő bánásmód elvét.

94 Következésképpen meg kell állapítani, hogy az utazási kedvezmény a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdése szerinti „tanulmányi ösztöndíj vagy diákhitel formájában nyújtott megélhetési költségek fedezésére szolgáló segítség[nek]” minősül, és a Holland Királyság hivatkozhat az erre vonatkozóan előírt kivételre annak érdekében, hogy a huzamos tartózkodáshoz való jog megszerzését megelőzően megtagadja e támogatást a munkavállalókon, önálló vállalkozókon, e jogállásukat megtartó személyeken és ezek családtagjain kívüli személyektől.

95 A közvetlen hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó kifogást tehát mint megalapozatlant el kell utasítani.

96 A fenti megfontolások összességére figyelemmel a jelen keresetet teljes egészében el kell utasítani.

A költségekről

97 Az eljárási szabályzat 138. cikkének (1) bekezdése alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Bizottságot, mivel pervesztes lett, a Holland Királyság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

1) A Bíróság a keresetet elutasítja.

2) A Bíróság az Európai Bizottságot kötelezi a költségek viselésére.

Aláírások